

Foderforbruget registreres løbende og sendes videre til pc program, så der holdes styr på lagerbeholdningen. Foto: Peter Hvid Laursen, VFL, Kvæg

Kend dit lager

Der er store beløb bundet i foderlagre. Derfor kan lagerstyring være et effektivt middel til at frigøre likviditet.

Af chefkonsulent Ole Kristensen, konsulent Jannik Toft Andersen og konsulent Peter Hvid Laursen, Videncentret for Landbrug, Kvæg.

Konstant fokus på bedriftens lagerbeholdninger er af stor værdi. Især i disse tider hvor likviditeten er knap. Der kan være rigtig meget at hente ved med passende mellemrum kritisk at tage stilling til, hvorvidt ens aktuelle lager passer til forventningerne til foderbehovet de næste måneder fremover.

Ifølge økonomidatabasen havde det gennemsnitlige konventionelle heltidskvægbrug

ved udgangen af 2011 5.700 kr. pr. årsko bundet i grovfoderet og det indkøbte foder. Det svarer til omkring halvdelen af et års samlede foderomkostninger på en gennemsnitsbedrift. Det understreger, at lagerstyring kan være et effektivt middel til at frigøre likviditet og, at man derfor skal være varsom med at binde for mange penge i unødvendigt store bufferlagre. For grovfoderets vedkommende er der selsagt ikke bare tale om stor kapitalbinding, men også ekstra markomkostninger, der kommer i forbindelse med overproduktion.

Omvendt vil man med et

lager, som er for småt, udsætte sig selv for en forsyningsmæssig risiko, så man kan blive

Omkostninger til lager

- Den gennemsnitlige kvægbruger havde 5.700 kr. pr. årsko bundet i grovfoderlagre og indkøbt foder ved udgangen af 2011.
- I projektet 'Tab fra mark til foderbord' fik én bedrift reduceret sit grovfoderlagre med 500.000 FE.
- Det gav plads til 50 hektar vårbyg i markplanen og en rentebesparelse på kassekrediten på 50.000 kr. pr. år.

tvunget til dyre panikløsninger for at have tilstrækkelig foder til sine dyr. Den situation oplevede en række kvægbrugere i efteråret 2012, hvor majsudbyttet blev lavere end forventet samtidig med, at priserne på indkøbt foder skød kraftigt i vejret.

Få overblik og planlæg

Den bedste måde at forhindre en mangelsituation på - uden at gå i den anden grøft og binde kapital i store bufferlagre - er løbende at danne sig et solidt overblik over sine beholdninger. Det kræver nøjagtige udbyttmålinger samt

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development' (EAFRD)

løbende kontrol af beholdningerne. Det kræver også tidlig information, der fortæller, hvorvidt det aktuelle foderniveau stemmer overens med forventningerne - eller om der er behov at foretage korrigerende handlinger.

Det første skridt mod overblik er at finde ud af, hvor meget der er på lager. De fleste får taget prøver af grovfoderet og får ved samme lejlighed foretaget en opmåling af lageret. Det er relativt enkelt. Efterfølgende bør man veje det, der høstes og lægges på lager, og veje det foder, der tages ud af lager. Det giver præcis viden om forbrug, svind og om opnåede udbytter. Mange har i dag fodervogne med vejeudstyr, hvor de blander foder efter en foderplan eller anden opskrift. Jævnlig registrering af alt, der udfodres, giver mulighed for at beregne og holde styr på lagrene, og registreringen kan samtidig anvendes til endagsfoderkontrol.

Vejning og registrering giver pote

Vejning og registrering af grovfoderet, inden det lægges på lager, er en praksis, som man har haft virkelig gode erfaringer med i 'Grovfodermatchen' og projektet 'Tab fra mark til foderbord'. Ud over præcist kendskab til udbytter og dermed markernes potentielle gjorde vejning det muligt at udarbejde langsigtede og holdbare foderbudgetter med så få foderskift gennem året som muligt til følge.

Når de høstede udbytter var vejret ind på lager, blev forbrugt registreret via fuldfodervognenes programmer i forbindelse med udtagning fra de enkelte siloer. Ved at sammenholde det aktuelle forbrug med de høstede beholdninger kunne bedrifterne til enhver tid løbende svare på, hvor stor lagerbeholdningen var. Således var det også en enkel sag at indberette statusbeholdninger ved regnskabsårets afslutning. Og

det var slut med store uforklarlige afvigelser som følge af fejlskøn og mindre nøjagtige opmålinger årene imellem.

Hent hjælp i DMS

It-hjælp til at holde styr på lageret findes i dag i Dairy Management Systemet og kaldes 'Lager'. Det er ganske enkelt at anvende. Lagermodulet bygger på, at du anvender det som en notesblok, hvor du noterer det, du avler og høster af foder på ejendommen. Indkøbt foder vil du få overført direkte fra dit regnskabssystem, når du anvender Ø-90, eller det kan noteres direkte i lagermodulet.

Ud fra de foderregistreringer, du foretager og noterer i DMS, kan du beregne foderforbruget over en periode, og lageret vil blive justeret med det forbrugte foder. På den måde har du til enhver tid opdaterede oplysninger om lagerbeholdninger og kan foretage en vurdering af, om lagrene slår til i den periode, du har planlagt.

Lagerstyring forbedrer bundlinjen

Hvis lagerbeholdningen er for stor i forhold til forbruget og udsigt til ny høst, er der for meget likviditet bundet i lageret. I så fald vil et salg af grovfoder være en oplagt mulighed. Hvis der derimod er for lidt på lager, kan man i god tid justere på foderrotationerne, så grovfoderet rækker til ny høst.

Denne form for lagerstyring giver bedrifterne et helt nyt overblik over hele foderkæden og bidrager tilmed til en mere langsigtet markplanlægning. Man kan med langt større ro og sikkerhed disponere salgsafgrøderne i markplanen med deraf følgende bedre likviditet og bundlinje. Salgsafgrøder bidrager ikke nødvendigvis til et bedre DB, men det høstede udbytte er lettere omsætteligt til likvide midler, hvilket kan være altafgørende for bedrifternes fortsatte eksistens. Eksempelvis fik en af bedrif-

Jævnlig registrering af alt det, som udfodres, giver mulighed for at beregne og holde styr på lagrene. Arkivfoto: Jens Tønnesen

terne i projektet 'Tab fra mark til foderbord' reduceret grovfoderbufferlageret med hele 500.000 FE og fik samtidig 50 hektar med vårbyg på markplanden. I runde tal blev resultatet således:

► Frigjort likviditet: Kr. 500.000

► Rentebesparelse årligt på kassekredit: Kr. 50.000
Der er med andre ord meget store beløb bundet i lager. En afvigelse på bare få procent i forhold til det virkelige lagerniveau kan have stor betydning for hele bedriftens økonomi.

De fleste får taget foderanalyser og måler ved samme lejlighed foderbeholdningen op. Arkivfoto: Jens Tønnesen